

INTRODUCCIÓ

El conflicte de Catxemira s'inicià el 1947 a conseqüència de la descolonització i proclamació de la independència d'India i Pakistan, els quals es disputen des de llavors el territori de Catxemira(situat al nord d'ambdós països).

Després de la II Guerra Mundial i entre els anys 1960 i 1965 es produeix la descolonització de la majoria dels territoris que foren colonitzats durant el segle XIX i principis del segle XX per les grans potències europees.

La descolonització però no fou un procés inesperat sinó que ja feia dècades que les reivindicacions de les colònies anava creixent per aconseguir l'autodeterminació gràcies a la presa de consciència dels líders i intel·lectuals. L'objectiu d'aquesta descolonització era frenar llaços amb la metropoli i portar a cap un desenvolupament autònom dels seus recursos.

ANTECEDENTS DEL CONFLICTE

Durant més de 2000 anys l'India ha sigut un territori dividit en diferents estats i religions, es va aconseguir una certa unitat sota l'Imperi Britànic des de que colonitzà el territori el 1820.

El principal problema de l'India era, i continua sent, la seva diversitat d'idiomes i religions la qual cosa els ha portat a confrontacions.

En 1906 el Congrés Nacional Indi es veié enfrontat a la Lliga Musulmana de la India fet el qual, repercutí en la creació del Pakistan.

La creació del nou estat fou el resultat d'un acord entre britànics i indis com a alternativa a una guerra civil, aquest fet però comportà una sèrie de matances de musulmans de la regió Penjab.

Aquestes matances es van produir per la por per part dels indis musulmans de la dominació india i la possible discriminació en la pròxima India independent.

A aquest fet cal sumar-hi la doctrina Jimah, la qual considerava que els indis musulmans tenien la mateixa cultura i que havien de formar una Nació. És per aquest fet que Pakistan reclamarà com a seu el territori de Catxemira, doncs la majoria dels seus habitants era de majoria musulmana, però el marajà hindú que governava a Catxemira anuncià la incorporació del territori a la India.

Pakistan va enviar tropes a la zona i després de diverses trobades amb l'India va ser l'ONU que el 1949 va lograr l'armistici. L'ONU establí una línia divisòria i l'India es va comprometre a la celebració d'un plebiscit en la seva zona. Catxemira es va regir com un territori autònom adscrit a la Unió India fins que el 1957 aquesta se'l va annexionar, després d'haver-se negat reiteradament a fer el plebiscite. Aquesta annexió ha tingut com a resultat diversos enfrontaments bèl·lics(tres concretament) entre l'India i Pakistan i el naixement del Front de Liberació de Catxemira en el sector Pakistaní, per lluitar contra la sobirania India a Catxemira.

Tot i les cinc cimeres celebrades entre India i Pakistan, la més recent el juliol del 2001, el conflicte de Catxemira encara està per resoldre.

CONTEXT DEL CONFLICTE

Catxemira és un territori ric en minerals i terra, fet que comporta la continua confrontació dels dos països. Aquest conflicte es desenvolupà, com s'ha dit anteriorment, a conseqüència de la descolonització i del

naixement de la guerra freda que farà que tant l'Índia com el Pakistan busquin el recolzament de les dues superpotències per solucionar el conflicte.

L'any 1989 és l'inici d'un nou conflicte entre Pakistan i Índia, doncs mesos després de la Declaració de Lahore on totes dues nacions van rubricar el seu esforç per resoldre les seves diferències, un grup de guerrillers musulmans que lluitaven per la secessió de Catxemira, van entrar des de Pakistan i es van atrinxerà en diverses zones del territori catxemir indi amb ajuda del exèrcit pakisatní.

Aquest fet va acabar amb l'esperit de Lahore i tot i que no ha desembocat en una quarta guerra entre les dues nacions si que ha provocat ja més de 35000 morts.

A tot això s'afegeix un altre problema i és que totes dues nacions ja estan considerades com a potències nuclears, fet que preocupa a la comunitat internacional, que es temerosa que en cas d'un nou conflicte puguin recórrer a aquestes.

El conflicte de Catxemira però no només afecta a aquestes dues nacions sinó que també ha comportat molta inestabilitat en la regió asiàtica que es veuen molt afectats per les nefastes relacions entre Índia-Pakistan.

Tot i això ens trobem en un nou context del conflicte doncs els atemptats del 11 de setembre han suposat que per primera vegada tots dos països s'hagin alineat en la mateixa banda al formar part de la coalició creada pels atacs contra a Afganistan i això suposa, segons els experts, una novetat geopolítica.

PROBLEMES CENTRALS

Catxemira és el centre de disputa que ja dura cinquanta anys entre Índia i Pakistan i que ha fet esclatar dues guerres, i va estar a punt el 1998 de provocar una tercera. Actualment en aquests dies també hi ha possibilitats de que esclati una tercera guerra arrel de l'atemptat al parlament indi de Nova Delhi el 13 de desembre del 2001.

Catxemira és el nom del territori situat en la regió septentrional del subcontinent indi. Limita al nord amb Afganistan i Xina, a l'est amb Xina, al sud amb l'Índia i l'oest amb Pakistan. La majoria dels 12 milions d'habitants són camperols; altres treballen en petits tallers i produeixen xals i tapets. És multiètnic i té varies religions: el 65% són musulmans i el 30% hindúes, els altres són budistes, sijes i cristians. Els musulmans són majoria dins la vall de Catxemira; els hindúes viuen en el sud i en la ciutat de Jammu; l'est, en la regió de Ladakh, la majoria són budistes i tibetans.

Posant-nos en antecedents, fins a la dècada dels 40 el moviment anticolonial va exposar el que unificava el poble indi, malgrat de les seves diferències, però alhora de la independència la dualitat religiosa va sortir triomfant i les zones musulmanes es van separar de la Índia per convertir-se en Pakistan.

Des de la independència de l'Índia i Pakistan al 1947 hi hagut una confrontació entre aquests dos països pel territori de Catxemira, hostilitat que arrossegaven ja abans de la independència. Aquest territori formava part dels 500 principats dels quals gaudia l'imperi Britànic durant la colonització de l'Índia. Però amb la caiguda de l'Imperi Britànic aquests 500 principats podien escollir: o formar part d'algun dels dos països o declarar-se independents. El 3 de juny de 1947 Anglaterra va presentar el següent pla: Estatut de domini per a la Índia i Pakistan dintre de la Commonwealth, separació de Ceilan, Birmania i partició de Catxemira. La divisió va crear més problemes que els que va solucionar. Índia queda en mig dels dos Pakistan (Occidental i Oriental). Pakistan Occidental tenia majoria musulmana i Pakistan oriental, una clara majoria de bengalies. El fet de separar dos grans espais econòmics interdependents va tenir conseqüències molt greus per les economies dels nous estats.

Però el major problema entre Índia i Pakistan fou Catxemira: careix de tota unitat religiosa, cultural o

lingüística i va quedar dividit en les seves dues terceres parts per l'Índia i el terç restant per Pakistan. Índia que controla la major part del territori s'organitza en l'estat de Jammu i Catxemira (amb capital a Srinagar). La regió nord-oriental que es denomina Catxemira Azad (lliure) és administrada per Pakistan (centre administratiu a Muzaffarabad).

Catxemira és un territori molt disputat no només pels fets ja esmentats sinó també perquè és un territori d'una gran fertilitat i bellesa a més de la situació geoestratègica de la qual gaudeix. La major part de l'economia es basa en l'activitat agrícola, amb cultius d'arros, blat de moro; ramaderia vacuna, llana i cabras.

El conflicte va començar en el 1947 quan el marajà de Catxemira, Hari Singh, un soberà hindú en un estat amb un 80% de població musulmana, va decidir la incorporació del seu territori a la Índia per impedir el triomf de la guerrilla, favorable a Pakistan. Des de llavors, tan Pakistan com la ONU han exigit en varies ocasions un referèndum sobre l'estatut de Catxemira mai celebrat.

En la zona controlada per l'Índia reina un govern apuntalat per centenars de milers de soldats indis. Per aplastar tot tipus de resistència, rodejan i ataquen poblets, i han arrossegat, torturat i assassinat a milers de catxemirs. (Segons algunes fonts, només en els últims 10 anys han matat a unas 50.000 persones). Des de fa 50 anys, el poble de Catxemira lliure una lluita contra la ocupació i dominació d' Índia. En la dècada passada, surgí un militant moviment a favor d' una Catxemira independent i secular, que contava amb un ampli recolçament popular. Però a finals de la dècada surgiren moltes organitzacions islàmiques fundamentalistes amb el recolçament de Pakistan (moltes d'elles importades d' Afganistán i Pakistan). Avui la majoria de les forces guerrilleres són grups pro Pakistan. Lluïten per imposar un govern opressiu islàmic i no per una autèntica liberalització del poble de Catxemira. La autèntica liberalització requereix trencar el domini de les classes dominants d'ambdós països.

Els objectius actuals de les dues parts és acabar amb el conflicte; la Índia va més lluny i vol un desarmament nuclear, acabar amb la qüestió dels presoners que hi hagut al llarg del conflicte, intercanvis comercials i culturals...

PARTS EN CONFLICTE (ACTORS)

Dins del conflicte catxemir hi ha diferents actors amb diferents graus d'influència i d'actuació . Ens centrarem principalment en els últims 12 anys i en la situació actual sobretot.

Com actors primaris trobem a Pakistan, Índia i Catxemira. En aquest grup hem d'afegir els guerrillers amb forta influència en els fets que succeixen en primera línia de foc.

Els interessos tant de Pakistan com de la Índia són els mateixos: obtenir la tutela total de Catxemira.

PAKISTAN

Al llarg del conflicte hi hagut diferents presidents que han mantingut aquesta política de lluita. Actualment al Pakistan governa el General Pervez Musharraf , un militar amb perspectiva liberal. En part, ha complert amb la imatge de liberal: ha promogut convencions i lleis especials de drets humans i de la dona. El govern no invoca la religió tan freqüentment com en els règims passats. En relació amb el fundamentalisme islàmic, el govern de Musharraf ha sigut més cautelós, però el que respecta al conflicte de Catxemira Musharraf és sensitiu a l'atenció internacional que rep el conflicte.

Pakistan té un valor estratègic dins del mapa d'Àsia: és clau en el nou ordre mundial. Exerceix el paper de termòmetre del món . Per occident Musharraf ha passat de ser un dictador al front de l'exèrcit a figurar com un líder capaç d'hostigar als talibans o de negociar amb ells i disposat a col·laborar amb el desplegament militar d'EUA arran dels atemptats del 11 de setembre a Nova York i el Pentàgon. El seu paper s'ha revaloritzat

després d'aquests atemptats.

El Pakistan és un estat amb una tradició política tràgica: l'últim mig segle està salpicat de revoltes militars i estats d'emergència, d'escàndols de corrupció i frauds electorals, de mandataris que són condemnats a mort i executats, de conflictes territorials amb la Índia per Catxemira, tensió entre laics i religiosos, entre les influències occidentals que pretenen exportar la seva modernitat i el pes de la tradició cultural. Potser és la diversitat lingüística el millor exemple per il·lustrar les diferents contradiccions i conflictes de Pakistan. Però potser l'element més desestabilitzador de Pakistan és el dèficit democràtic que es converteix en un dels elements que produeixen conseqüències immediates en el conflicte de Catxemira.

La servil cooperació de Musharraf amb l'aliança internacional li ha fet guanyar molta oposició a Pakistan, on la gran majoria són musulmans i es dona molt recolçament als Taliban i oposició a la guerra

ÍNDIA

Amb la retirada dels britànics en 1947, la península va quedar dividida en dos estats; per un costat la Unió Índia, i per l'altre Pakistan, que va ser creat amb el propòsit d'unificar a la població musulmana en una sola regió (veure Pakistan i Bangladesh). La Unió Índia va reunir una gran diversitat de grups ètnics, lingüístics i culturals, consolidant un sentiment d'unitat nacional basat en la lluita anticolonialista que els britànics mai van aconseguir sofocar.

Després de la independència, el primer ministre Jawaharlal Nehru, conjuntament amb Sukarno, Nasser y Tito, establí el concepte de no alineament polític dels països que lluitaven per la independència i sobeïania plenas, elaborà pel seu país una política de desenvolupament basada en la idea que la industrialització portaria la prosperitat.

Aquests fets van consolidar a la Índia com una de les grans democràcies del món, fama

que encara té però que al llarg del conflicte de Catxemira i de la història no sempre ha mantingut.

Amb aquest tipus de polítiques la Índia en poques dècades, va aconseguir avançaments tecnològics que el van permetre formar part de l'èlit nuclear mundial gràcies al detonament d'una bomba atòmica en 1974, convertint-se així en la primera potència nuclear del moviment de països no alineats.

Aquest fets són sumament discutits, primer per la conveniència de projectes d'aquest tipus en un país que no ha resolt els problemes d'alimentació del seu poble i segon per la manera en que pot afectar al seu enfrontament amb Pakistan en el conflicte de Catxemira.

El conflicte de Catxemira ha suposat un gran problema en la política de la Índia que s'afrontat a diversos problemes des de l'inici d'aquest tal com va passar amb l'aprovació de la Constitució índia de 1950.

Aquesta contenia provisions especials respecte a Jammu i Catxemira(Ji C), mentres en l'article 1er declarava al estat com a part integral de la Unió Índia, l'article 370 li conferia un status especial, otorgant-li al Parlament Indi de JiC limitats poders respecte defensa, relacions exteriors i comunicacions. Els redactors de la Constitució van creure que si no otorgaven aquest mínim d' autonomia a JiC, el seu governador en aquell moment, Sheikh Abdullah, podria declarar que Catxemira desitjava unir-se a Pakistan.

A finals del 1964, el govern indi va decidir derogar l' article 370 de la Constitució per integrar Catxemira a la Unió Índia. Els habitants de Catxemira i Pakistan no van rebre aquest retall de l' autonomia de JiC amb gust. La insatisfacció de Pakistan combinada amb alguns incidents fronterers a més a més de la confusió per la mort de Nehru van portar a la 2ª guerra Indo-paquistaní sobre Catxemira el 1965.

Un altre dels problemes al que es va tenir que enfrontar la Índia, i els que encara avui dia s'enfronta és a les tensions entre Índia i Pakistan iniciades el 1989 degut al recolzament pakistaní als moviments autonomistes de Catxemira. Amb aquestes tensions existia la por que si les dues nacions s'enfrontaven, alguna d'elles pogués recorre a l'ús d'armes atòmiques.

El novembre de 1990 es van recruidir les confrontacions entre hindús i musulmans, en mig d'un agreujament de la crisi econòmica. Tanmateix durant el 1992 es van registrar nombrosos actes de violència dels fundamentalistes hindús contra la població islàmica en les ciutats de Bombai i Ayodhia. Els xocs intercomunitaris que es van donar van deixar al voltant de 1.300 morts en diverses ciutats del país extenent-se als països veïns, com Paquistán y Bangladesh. Els conflictes entre hindús i musulmans van continuar a Karnataka.

El març de 1997 es va intentar trobar una solució a aquests enfrontaments, va ser per aquest motiu que el canceller paquistaní Shamshad Ahmad visità Índia per reobrir les converses pendents per restablir les relacions normals i solucionar els problemes però finalment aquestes intencions no es van materialitzar.

Que aquestes intencions no s'hagin materialitzat és degut a que per un costat el govern indi al·lega que Pakistan està reclutant mercenaris musulmans i per altre Pakistan ha negat aquest càrrec dient que altres musulmans senten que és el seu deure moral ajudar als musulmans catxemirs. A més a més acusen a la Índia de no respectar els drets humans en la zona de Catxemira; la Índia es defensa d'aquestes acusacions al·legant que ells lluiten contra el terrorisme que patrocina el propi Pakistan.

Però realment la principal tragèdia de la política índia a Catxemira va ser la falla dels líders polítics locals i nacionals per permetre el desenvolupament d'una honesta oposició política a la zona, sobretot després del triomf aconseguit el 1971 que havia deixat a l'Índia en gran avantatge respecte Pakistan en el conflicte Catxemira; la continuació de la seva política represora va afavorir el sorgiment del moviment separatista el 1989 i per tant la continuació encara avui del contenciós.

LES GUERRILLES O GRUPS TERRORISTES

A finals dels anys 80 es consolida un nou actor en el conflicte de Catxemira: els guerrillers.

El 1989 el conflicte de Catxemira pren un nou rumb amb l'aparició d'un fort moviment separatista entre els musulmans de Catxemira, moviment el qual tindrà una ràpida resposta militar índia.

Aquest moviment esclatarà el juliol del 1989 quan varies bombes van explotar en tres llocs en Srinagar, en els mesos següents començaran un cicle de lluites esporàdiques entre grups guerrillers i l'exèrcit i policia índia així com demostracions anti-gubernamentals i anti-Índia; finalment el combat s'extendria per tota la vall de Catxemira.

L'origen d'aquesta lluita dels moviments separatistes es fixa en la connexió entre Pakistán-Afganistan, que va introduir armes en la zona. Nova Delhi va respondre enviant un governador amb mà de ferro per extingir la revolta, a més a més, de desplegar cinc divisions de l'exèrcit format per uns 250.000 homes per lluitar contra la insurrecció.

D'altre banda, Pakistán va desplegar un nombre igual de divisions del exèrcit. D'aquesta manera ambdós països quedaven empatats en posicionament d'artilleria pesada a un i altre costat de la frontera; convertint-se així en fets normals de cada dia les escaramusses frontereres.

Des del inici d'aquesta nova fase ja han mort unes 50.000 persones xifra que no ha permés que tots dos països acabïn amb el conflicte i es que cadascú al·lega a les seves raons per no fer-ho.

Per una banda el govern indi al·lega que Pakistan, cridant a la unitat musulmana recluta a mercenaris musulmans i subvenciona directament aquests grups als quals denomina terroristes mentre que Pakistan nega aquests càrrecs dient que altres musulmans senten que és el seu deure moral ajudar als catxemirs musulmans.

El fet és que aquestes acusacions que fa la Índia estan demostrades i que en el moviment separatista de Catxemira es troben centenars de mercenaris la majoria afgans i pakistanis. Tanmateix els indis creuen que si Pakistan no aprovisionara a aquests grups el moviment separatista moriria en quatre dies.

Per empitjorar la situació des del començament de la insurrecció diferents organitzacions han cridat l'atenció mundial per les violacions dels drets humans per part de l'exèrcit i policia india estacionada a Catxemira. Tot això fa que el conflicte de Catxemira es mossegui la cua doncs un i altre estat apel·la a les seves raons per mantenir -se en la mateixa postura.

A més a més des de l'inici d'aquesta nova fase el nombre de tropes de l'exèrcit indi ha anat en augment i en 1996 es situaven en uns 400000 soldats.

Si ens centrem en els guerrillers(o terroristes) s'estima que hi han més de 34 grups guerrillers operant; el més antic i nombrós de tots ells és el Jammu & Kashmir Liberation Front (JKLF) -fundat el 1964. El JKLF es el més secular i nacionalista dels grups catxemirs: rebutgen el fundamentalisme islàmic com hostil a la tradició catxemir, i reclamen la independència del estat perquè tenen por que la unió a Pakistan significarà canviar una opresió per una altra.

També són forts a l'estat diferents grups islàmics o fundamentalistes, la majoria dels quals demanen la unió a Pakistan. D'aquesta manera trobem grups com: Hizbul-Muyahidin, Tehreek ul Muyahidin, Jamiat ul Muyahidin, Al Fatá ... etc. El major grup islàmic, i el més radical en el seu islamisme és el Hizbul-Muyahidin grup que va iniciar els atacs del 1989.

És important destacar el grup Al- Fatà el qual està directament subvencionat pel govern pakistaní i demanda la unió al Pakistan i no pas la independència de Catxemira.

A més d'aquests grups principals ,hi ha dotzenas de grups més petits que sobreviuen gràcies a les ajudes dels habitants dels poblets, i és que la opinió catxemir està molt a favor de la lluita per la independència

La Índia pel que fa aquest grups i a l'origen de l'aixecament creu que és el resultat de la propaganda pakistaní, del suport logístic i del entrenament que aquest proveeix als insurrectes. Aquesta opinió és compartida per experts, doncs després de la guerra del 1971 la India molt forta (i Pakistan molt humiliada), amb els acords de Simla va aconseguir una posició d'avantatge i gairebé el control de Catxemira. Només la desastrosa política aplicada a la zona ho va impedir i aquest fet ho va aprofitar Pakistan que juntament amb els seus serveis secrets(ISI) instrumentalitzaria la revolta del 1989 reavivant un contenciós que el 1972 tenia pràcticament perdut.

A aquestes acusacions Pakistan respon que només proveeix als rebels recolzament moral, polític i diplomàtic i que la insurrecció representa el sorgiment espontani de sentiments etno-religiosos entre la oprimida comunitat musulmana. El cert és que aquest recolzament no és només moral sinó també econòmic i això pot desencadenar en un greu problema per Pakistan ja que la Índia està fent pressió perquè EUA inclogui en la seva llista de països terroristes a Pakistan, cosa que està evitant els EEUU per l'ajuda prestada de Pakistan i pels llaços que els uneixen del passat.

El cert és que els grups guerrillers són un actor emergent i actualment protagonista del conflicte doncs amb les

seves accions desestabilitzen el contenciós; prova d'això és la crisi actual del conflicte provocat per un atemptat al parlament de Nova Delhi per part d'un grup musulmà catxemir i que ha portat a tots dos estats a una movilització armada no vista des de feia 15 anys, fet que fa que es parli d'una possible quarta guerra Indo-pakistaní.

ACTORS TERCARIS

Avui dia el conflicte de Catxemira està considerat com uns dels conflictes més importants i perillosos del món per la disposició, de les dues parts confrontades, d'armes nuclears i també per la seva llarga durada de més de 50 anys. Aquest conflicte no passa desapercebut a les potències internacionals ni a les organitzacions com la ONU, UE o el G-8.

L'influència d'altres països s'ha tractat de diferents maneres (EUA és el país que més ha intervingut diplomàticament i en l'actualitat és un actor fonamental per a la resolució del conflicte). Al llarg dels anys diferents potències han ajudat a l'Índia i Pakistan a construir els seus arsenals, tan nuclears com convencionals. Degut a la disputa sobre Catxemira, experts internacionals veuen que el creixement dels arsenals en el subcontinent és particularment perillós. La major por internacional es que hi hagi una guerra fronterera entre els dos països la qual es torni en un intercanvi nuclear. D'aquí ve la voluntat de diferents països de buscar la pau.

La ONU ha tingut des d'un principi del conflicte diferents intervencions: la primera fou el 1948 quan Pakistan va entrar dins de l'àrea d' Azad Catxemira i va començar la primera guerra Indo -Pakistaní sobre Catxemira. El govern indi va sol·licitar la mediació de la ONU que va sancionar 4 resolucions (nº38,39,47 i 51). Aquestes ordenaven un alt al foc efectiu des de el 1 de gener de 1949, la retirada de les tropes paquistanis de les àrees que ocupaven en Catxemira, la retirada de la major parts de les forces indies en la zona, permetent que es mantinguessin les forces necessàries per mantenir l'ordre en l'estat, l'establiment d'una línia d'Alt al Foc; i que l'estatus futur de l'estat es determinés d'acord amb els desitjos dels habitants de la zona. Però aquestes resolucions no foren mai executades. Actualment reclama una disposició al diàleg de les dues parts confrontades.

EUA

El 11 i el 13 de maig de 1998, India va detonar cinc actefactes nuclears. El 28 i el 29 del mateix mes Pakistan va detonar 6. Aquestes proves va cridar l'atenció internacional.

Durant el següent any la pressió internacional, principalment d'EUA, va suggerir a India i Pakistan a abandonar els seus programes atòmics i establir converses bilaterals per resoldre el conflicte de Catxemira. Però des del maig de 1999 las pressions augmentaren exponencialment i s'incrementara el temor a una guerra nuclear sobre Catxemira entre molts líders mundials.

EUA va intercedir i va aconseguir un acord, Pakistan es va comprometre a retirar les seves tropes. Així després de sis setmanes de lluita, va acabar el que podia haver-se convertit en la quarta guerra entre India i Pakistan. Des de llavors, la comunitat internacional ha tractat que els governants d'Índia i Pakistan seguïn per negociar i no intercanviar projectils amb converses bilaterals. Això ha resultat impossible fins mitjans del 2001, i que actualment torna a ser improbable.

En el marc internacional, Índia ha aconseguit certa preferència respecte a Pakistan per part d'EUA. Els múltiples llaços econòmics entre els dos països (moltes companyies nord americanes s'han instal·lat a l'Índia

per aprofitar la mà d'obra barata i qualificada) ho ha afavorit. A més a més de la importància d'Índia per equilibrar la balança del subcontinent des de que els talibans es van instal·lar al govern legítim a l'Afganistan i Pakistan va ser l'únic país del món que els va reconèixer com a tal.

D'aquesta manera l'equilibri es donava entre Afganistan i Pakistan per un costat i Índia (amb el recolçament d'EUA i de la ONU) per l'altre.

Aquesta era la imatge del conflicte en el món fins el 11 de setembre de 2001.

Després dels atemptats el president d'EUA (Bush) va declarar la guerra al terrorisme a nivell mundial i va aconseguir alinear una coalició formada per quasi tots els països d'Europa i Amèrica i alguns d'Àsia i Oceania.

Índia va respondre d'immediat oferint recolçament. Aquesta ràpida resposta és per la reacció a l'horror de Nova York i altres circumstàncies com: es creuen que els autors materials i intel·lectuals d'aquests atemptats són membres de l'organització Al-Qaada, que tenen llaços d'amistat amb els Taliban afganesos, els quals són recolçats per Pakistan; mentres que l'Índia ha recolzat a l'Aliança del Nord afgana en un esforç per desestabilitzar al Talibán. Cal pensar que a l'Índia l'interessa que EUA lluiti contra el terrorisme perquè pot incloure els grups panislàmics de la insurrecció de la vall de Catxemira.

Pakistan va trigar 3 dies per donar recolçament a EUA, però ho faria amb tres condicions: les forces pakistaníes no creuarien la frontera d'Afganistan, la coalició internacional actuaria sota un mandat de la ONU i no s'hauria d'utilitzar territori indi per llançar atacs.

Pakistan és crucial per la campanya nordamericana per raons geogràfiques i estratègiques. La Índia no pot oferir el que Pakistan té: una frontera de 2500 Km i una llarga associació amb els Taliban la qual cosa facilita la informació i dades d'intel·ligència. Quan Pakistan decidí ajudar a EUA, aquests decidiren aixecar les sancions econòmiques i militars que havia imposat el 1998 a més d'enviar un paquet d'ajuda.

Cal també afegir la gira que realitza Collin Powell per Pakistan i la Índia l'octubre passat per calmar les tensions entre els dos països. Primer visità Islamabad per a que Pakistan doni recolçament en la guerra contra Afganistan a canvi EUA el protegirà de les acusacions sobre el recolçament del terrorisme a Catxemira. La Índia critica la postura d'EUA (lluiten contra el terrorisme a Afganistan) però a la Índia en canvi li es prohibeix fer-ho a Catxemira. A més a més el govern indi li preocupa que la nova aliança d'EUA i Pakistan perjudiqui les seves pròpies relacions amb aquest i que això canviï l'equilibri polític a la regió. Per ara, EUA camina en una fina línia entre reafirmar el recolçament d'Índia i assegurar que Pakistan es mantingui dintre de la coalició antiterrorista. Washington té por que la guerra d'Afganistan provoqui nous combats a Catxemira ja que això podria desfer l'aliança amb Pakistan (i en els pitjors dels casos portar a una guerra nuclear entre la Índia i Pakistan). La reticència d' EUA d'incloure als separatistes catxemirs en aquesta guerra contra el terrorisme és una font d'ansietat per la Índia.

Però malgrat l'ajuda que Pakistan ofereix, a llarg terme la balança es pot decidir per la Índia. Les raons poden ser: l'opinió pública mundial està veient a Pakistan com l'escola que crea militars, el món està aprenent sobre el patrocini de Pakistan a grups guerrillers i els sentiments antiamericans s'expandeix al Pakistan. Per això es creu que quan acabi la campanya nordamericana, Índia trobarà simpaties d'Occident cap a Catxemira. Encara que l'Índia no ha sigut mai partidaria de la intervenció internacional en la resolució del conflicte i Pakistan sí; la intervenció internacional avui dia és imprescindible per acabar amb la violència en la zona, així com les violacions dels drets humans i les mines anti-persona que invadeixen la línia fronterera entre ambdós països. A més el conflicte s'ha internacionalitzat com conseqüència dels nombrosos mercenaris d'altres països musulmans que s'uneixen a la causa Catxemira.

Cal tenir en compte que a EUA no li interessa l'agudització del conflicte armat entre Pakistan, que segueix sent el seu aliat en el joc de poders que es desenvolupa a l'Afganistan i Àsia central, i Índia que ha arribat a ser

un soci comercial i econòmic de consideració i què és l'únic país que per importància demogràfica, territorial i estratègica pot fer front a Xina en les seves ansies d'expansió per tota Àsia.

Però no només EUA intervé a nivell internacional; el G-8 i l'UE també tenen veu en aquest conflicte. Són partidaris sobretot del diàleg com s'ha pogut comprobar en els últims aconteixements de finals de desembre del 2001 on han demanat en un comunicat en el que recomanen a que Pakistan posi fi a als atacs de Catxemira sota el seu control i dirigits cap a la Índia. El text exposa la preocupació del món industrialitzat per la tensió entre els dos països. És un text en el que es dona recolçament a la Índia ja que aquest text fou redactat per Rússia (Índia ha estat tradicionalment aliat de l'antiga URSS i també de l'actual Rússia).

. CAUSES DEL CONFLICTE ARMAT

Tot i que en l'enfrontament entre Índia-Pakistan no és una guerra declarada(encara que en aquests moments es parla de la probabilitat d'una guerra) el cert és que aquest enfrontament entre les guerrilles musulmans de catxemira i l'exèrcit indi han provocat, com em dit, més de 50.000 morts des de 1989.

Però quines són les causes que aquest conflicte 50 anys després del seu inici continui tant candent?.

Es barregen molts fets primer que com em esmentat cap dels dos estats no cedeixen en les seves postures davant el conflicte: la Índia defensa la seva postura represora a la zona escudant-se que lluita contra el terrorisme i Pakistan es basa en aquesta actitud índia per defensar a aquests guerrillers i donar-los suport no només moral sinó també econòmic.

A més a més els factors ètnico- culturals o religiosos no ajuden gaire doncs com em esmentat al llarg del treball el factor religiós és sumament important en aquest conflicte doncs aquest factor va suposar que Índia i Pakistan es separesin durant el procés de independència de l'Imperi britànic iniciant-se d'aquesta manera el conflicte a Catxemira.

Mentres que la Índia propugna el laïcisme en un estat de majoria hindú, a Pakistan la religió és un factor d'unió i el fet que a Catxemira la majoria de la població sigui musulmana afavoreix la pervivència dels grups guerrillers que contenen amb la simpatia dels catxemirs.

Un altre factor que no ajuda és que tot i que la Índia sigui una democràcia mundial reconeguda la seva actitud represiva a Catxemira dificulta encara més la resolució d'aquest conflicte doncs els grups guerrillers s'escuden en aquesta actitud per continuar amb els seus atacs.

Tampoc afavoreix a la resolució del conflicte el dèficit democràtic a Pakistan doncs l'actual primer ministre va arribar al poder tras el cop de estat del 12-10-99 on Pervaiz Musharraf va substituir a Mian Nawaz. En l'actualitat hi ha temor que Musharraf pugui acabar igual que el seu antecesor donat l'oposició que ha trobat al seu país al donar recolçament als EUA; fet que portaria al país a la incertidumbre i tindria conseqüències molt greus al conflicte de Catxemira.

Un altre dels factors que exacerba el conflicte és la cursa nuclear d'ambdós països que l'any 98-99 va portar a una greu crisi del conflicte que de poc desencadena en una quarta guerra indo-pakistaní i on es va deixar patent la possibilitat que aquest cop la guerra fos nuclear doncs tots dos països tenen capacitats nuclears similars.

En la nostra opinió creiem que al llarg del treball han quedat clares les causes d'aquest conflicte però no em esmentat un factor important i és el fet que la situació socio-econòmica de tots dos països no és molt favorable, doncs tot i que la Índia apunta a ésser una futura potència econòmica mundial (ja ho és a Àsia) el seu % de pobresa és molt alt igual que a Pakistan i que uns països amb aquestes característiques socio-econòmiques dediquin gran part del seu pressupost a aquest conflicte i armament no és positiu ni pels

seus respectius països ni en definitiva pel conflicte.

ESTRUCTURA DEL CONFLICTE

El conflicte entre Pakistan i la Índia pel territori de Catxemira ha viscut diverses etapes al llarg de la història. Podríem destacar 4 etapes:

- Una 1ª etapa que compendria l'independència de tots dos països, d'una forma traumàtica, i la primera guerra indo pakistaní pel problema de Catxemira.
- Una 2ª etapa que compendria les guerres del 1965 i 1971; la 1ª degut al problema catximir i la 2ª per la independència de Pakistan Oriental (Bangladesh)
- La 3ª etapa s'iniciaria amb el començament d'atacs de grups rebels musulmans a la regió de Catxemira el 1989 que suposaria un augment de la crispació i crisis del Conflicte de Catxemira amb alts i baixos provocats per diferents aconteixements com les proves nuclears portades a terme per la Índia el 1998 ; a les quals van respondre Pakistan i van alertar a la Comunitat Internacional d'un possible conflicte nuclear.
- Actualment podríem parlar de l'inici d'una 4ª etapa; doncs durant el transcurs del 2000–2001 el conflicte de Catxemira ha viscut diferents processos .

Des de les tensions normals en aquests casos a l'intent de trobar una solució amb la celebració d'una cimera Indo– Pakistaní al juliol del 2001, a l'incertidumbre pels atemptats de l'11 de setembre així com a un nou agreujament del conflicte degut a l'atemptat suïcida portat a terme per un grup musulmà contra el parlament indi. El qual ha tingut com a 1ª conseqüència la movilització de tropes per part de tots dos estats i no es descarta la possibilitat d'una 4ª guerra entre ambdós països.

A continuació detallem aquestes quatre etapes:

Com em dit al començament la 1ª etapa es remonta a la independència d'Índia i Pakistan l'agost de 1947.

A Catxemira , que havia estat independent però tributària del rajà britànic, se'l va donar a escollir com als altres 500 principats d'annexionar-se a un o altre estat.

Abans que pogués optar el seu territori ja havia sigut invadit per guerrers pashto del nord-oest de Pakistan. El marajà que governava a la regió va demanar assistència militar de la Índia i va signar un tractat d'annexió amb la següent clausula: els habitants de Catxemira decidiran el futur del seu país un cop acabada l'emergència militar.

D'aquesta manera es produïa la 1ª guerra Indo –Pakistaní.

No va ser fins l'intervenció de les NN.UU que van acabar els combats que no el problema, doncs Catxemira quedava ocupada en 2/3 parts per la Índia i una 3ª part per Pakistan i tot i que posteriorment el Consell de Seguretat va aprovar diferents resolucions que buscaven la decisió d'un plebiscit per decidir el futur de Catxemira aquest no s'ha portat a terme.

Les postures irreconciliables d'un i altre els van portar a l'enfrontament en diverses ocasions com va ser els casos de 1965 i 1971 que engloben la 2ª etapa d'aquest conflicte i suposen la 2^a i 3ª guerra indo-pakistaní respectivament.

La guerra del 1965 va tenir lloc com a conseqüència de la debilitat de la Índia en aquell moment. Nehru havia mort el 1964, el Congrés va escollir a un successor de transició que va ser Lal Bahadur Shastri ; Pakistan va aprofitar aquella debilitat per poder treure avantatge i aconseguir per via militar les seves aspiracions irredentistes a Catxemira. D'aquesta manera el 1965 Pakistan va provocar un petit incident fronterer a la zona meridional del Rann de Kutch per intentar distreure l'atenció de la Índia i continuar després amb un altre atac a través de la línia de control a Catxemira. L'exèrcit indi però va reaccionar amb un contratac a l'interior de Pakistan.

L'embargament d'armes i la impossibilitat de tots dos estats d'obtenir recanvis els va obligar a acceptar la proposta de mediació soviètica, acordant finalment la fi de les hostilitats.

En quant la 3ª guerra Indo –Pakistaní no va ser pel problema a Catxemira, encara que va tenir grans conseqüències sobre aquest territori.

Aquest enfrontament va ser degut a la independència de Pakistan Oriental (Bangladesh), doncs el nou estat sorgí sota patrocini de la Índia. Aquest fet va donar un gran triomf militar i diplomàtic a l'Índia, la qual donat l'èxit aconseguit va voler estendre la seva campanya militar a Catxemira per així lliberar-la, fet del qual van ser disuadits pels soviètics doncs una campanya així en aquell moment donat podia portar el conflicte a una escalada de conseqüències imprevisibles.

Amb la fi d'aquest enfrontament es signaven els acords de Simla el 1972 que van obligar a Pakistan a abandonar les seves pretensions d'internacionalitzar el contenciós de Catxemira i a acceptar l'exigència india de circumscriure'l a un àmbit estrictament bilateral, molt més favorables als interessos indis.

Aquesta humiliació podia haver acabat confirmant el control de facto de l'Índia sobre Catxemira de no ser per la desastrosa política india en el territori, donant lloc més endavant a una insurrecció popular instrumentalitzada per Pakistan per reavivar el contenciós gairebé finiquitat el 1972.

Aquesta insurrecció representa l'inici el 1989 d'una tercera etapa en el conflicte de Catxemira doncs és en aquest any quan guerrillers musulmans van llençar el que per Pakistan és una guerra de lliberació i per la Índia una campanya terrorista.

Com a conseqüències d'aquests atacs s'estima que en els últims anys han mort unes 50.000 persones entre civils, guerrillers i soldats.

Aquesta etapa es caracteritza per les posicions irreductibles de tots dos països i l'agreujament del conflicte

degut a diferents crisis com la crisi nuclear del 98–99.

L'antecedent a aquest fet el tenim en la carrera armamentística nuclear portada a terme pels dos països i iniciada per Índia el 1974 amb la seva 1ª prova nuclear en superfície amb la detonació d'un artefacte en Pokhara en les immediacions de la frontera pakistaní. Aquesta decisió d'Indira Gandhi de portar per la senda nuclear al seu país donarà origen al programa nuclear de Pakistan.

Com em esmentat aquesta carrera nuclear tindrà com a conseqüència la crisi del 98 any el qual la Índia va realitzar cinc proves atòmiques, de manera simultànea Pakistan va provar al món que tenia capacitat militars similars.

D'aquesta manera el conflicte de Catxemira tornava a ser el centre de preocupació de la Comunitat Internacional que fins aquell moment havien situat en l'oblit el conflicte, farts de les posicions irreductibles dels dos països. El conflicte de Catxemira passava a ser tema primordial a l'agenda degut al perill d'una quarta guerra indo-pakistaní aquest cop però amb armes nuclears la qual podria tenir conseqüències impensables.

El perill per una quarta guerra Indo-Pakistaní obra les portes a una nova etapa del conflicte on l'any 2001 és clau.

En aquest any trobem primer una voluntat d'acabar amb el conflicte que es va reflexar en la Cimera Indo-Pakistaní del juliol del 2001 en la qual finalment tot va quedar en declaracions de bona voluntat i no es va materialitzar res.

Segon, amb els atemptats de l'11 de Setembre trobem un nou punt de partida on la coalició creada per la lluita contra Afganistan posaven per primera vegada als dos països en el mateix bàndol.

L'atemptat suïcida per grups extremistes islàmics de Catxemira al Parlament de Nova Delhi el passat 13 de desembre obre una nova crisi en aquest ja de per si complicat conflicte doncs la Índia acusa a Pakistan de ser ella qui subvenciona les guerrilles. Per aquests fets tots dos estats han movilitzat les seves tropes així com s'han imposat sancions mutues.

Aquesta nova crisi ha suposat la major movilitat de tropes d'un i altre estat en els últims 15 anys i l'incertidumbre per un futur conflicte armat és latent, tot i que ambdós països han manifestat la seva voluntat de no arribar tant lluny.

D'aquesta manera el conflicte que dura ja fa més de 50 anys està lluny de solucionar-se i queda a l'horitzó una possible resolució d'aquest mitjançant una guerra que en els pitjor dels casos podria ser nuclear.

ANNEX

RESOLUCIONS DE LA ONU

Líder pakistaní que proclamà la independència Pakistan de l'Índia

Les primeres quatre cimeres es van produir l'any 1972, 1987, 1989 i 1999

Declaració recollida a la cimera del 1989 entre Índia i Pakistan en aquesta ciutat

L'Índia i Pakistan són reconegudes com a potències nuclears des de el 1999, any en que l'Índia va fer les seves primeres proves nuclears, les quals serien replicades per Pakistan

Seria la tercera guerra que els enfrontés pel cas de Catxemira però en realitat seria la quarta que enfrontés als

dos països doncs el 1971 es van enfrontar per la independència de Pakistan oriental (ara Bangladesh).

Veure annex

Actualment s'estima que hi ha més de mig milió d'indis lluitant contra els guerrillers que demanden la independència del estat o la seva unió al Pakistan.

La retirada soviètica d'Afganistan en 1990 i el subseqüent colapse de la Unió Soviètica ha facilitat a Pakistan armes i ha ajudat als insurgents de Catxemira. Un nombre significatiu d'avançats guerrers mujahidins afganessos poden ser dirigits cap a una nova causa. Aquests afganessos tenen més que oferir que recolçament directe, la seva experiència expulsant als soviètics d'Afganistan va proveir un model exitós d'oposició i resistència a un poderós estat i el bseu exèrcit.

Per més informació llegir l'apartat Estructura del conflicte

Mirar Annexos

Tan l'Índia com Pakistan s'ha negat a firmar tractats internacionals sobre armes nuclears, el primer alegant raons de seguretat i el segon dient que firmarà només si l'Índia firma.

El juliol del 2001 es va produir una cimera entre Índia i Pakistan per intenta resoldre el conflicte de Catxemira

Secretari d'Estat d'EUA.

Conflicte de Catxemira

1